

CAMILLA BERNT
SVERRE BLANDHOL

MEKLING

EFFEKTIV OG HENSYNSFULL
KONFLIKTHÅNDTERING

MEKLING

CAMILLA BERNT OG SVERRE BLANDHOL

MEKLING

EFFEKTIV OG HENSYNSFULL KONFLIKTHÅNDTERING

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2022
1. utgave, 1. opplag 2022

ISBN 978-82-05-52440-8

Omslagsfoto: Shutterstock/Babaroga
Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk
Layout: Bøk Oslo AS
Sats: HAVE A BOOK
Brødtekst: Minion Pro 10,5/15
Papir: Amber graphic 90 g
Trykk: Andvord Grafisk, Norge 2022

Alle henvendelser om boken kan rettes til
Gyldendal Akademisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk
akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

Forord

Mekling kan løse konflikter effektivt og hensynsfullt. I Norge mekler vi stadig mer, på en lang rekke arenaer og i et bredt spekter av konflikter. Fortsatt vekst på meklingsfeltet og kvalitet på meklingsarbeidet forutsetter formidling av kunnskaper og ferdigheter som hviler på et solid faglig grunnlag.

I denne boken har vi ønsket å gi en faglig forankret og forskningsbasert fremstilling av mekling, og som tar deg gjennom meklingsprosessen fra begynnelse til slutt. I boken får du innblikk i både praktiske og teoretiske spørsmål, enten det gjelder finessene i håndverket eller de juridiske og etiske rammene for virksomheten. Ulike arenaer for mekling og typer av konflikter er grundig behandlet, og vi har også forsøkt å rette blikket mot fremtidens mekling både når det gjelder feltet som helhet, og når det gjelder den enkelte mekleren.

Boken henvender seg til alle som er interessert i mekling, det være seg meklere, advokater, psykologer, ingeniører og andre profesjonsutøvere, eller næringsdrivende, privatpersoner, ansatte i forvaltningen eller andre som kommer i kontakt med mekling. Boken kan også brukes i undervisningen i mekling på universitetsnivå.

Arbeidet med boken begynte over en kaffekopp i Bergen høsten 2017, og har pågått med ujevne mellomrom siden. Den opprinnelige planen om å skrive en kort innføringsbok vokste raskt til et mer omfattende prosjekt. Underveis har vi skrevet hver våre tekster, men også arbeidet på hverandres. Til slutt har vi knapt nok vært i stand til å gjenkjenne hva som er hva. Målet har også vært at boken skal ha et helhetlig preg.

Flere kolleger har lest hele eller deler av manuskriptet og gitt kommentarer vi har hatt stor nytte av. Hanne Sofie Bjelland, Irene Hagen og Harald Kobbe har lest

og kommentert hele eller større deler av manuskriptet. Solfrid Mykland Fjell har lest og kommentert hele manuskriptet to ganger. Siri Horn og Angela Askjer har kommentert og kommet med mange gode forslag til teksten om digital mekling. Forlagsredaktør Ellen Krystad har gjort en uvurderlig innsats med innspill på både stort og smått og har løftet boken både strukturelt og språklig. Hjertelig takk til dere alle.

Takk til de vitenskapelige assistentene Per Harald Vindenes og Ragnhild Haugen, begge studenter ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen og Bendik Nestvold Bendiksen, student ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, som har hjulpet oss med kildesøk, fotnoteformalia og litteraturlisten.

Vi har hatt stor glede av diskusjoner med studenter, meklere, advokater og andre med interesse for feltet i arbeidet med boken. Takk til alle meklere, prosessfullmektiger, parter og sakkyndige som har latt oss få innblikk i sine erfaringer gjennom samtaler, intervjuer eller observasjoner av meklingsprosesser på ulike arenaer. Dette har vært verdifullt og gitt oss en innsikt i og oversikt over meklingsfeltet som det ville vært umulig å få bare gjennom vår egen meklingspraksis eller ved å lese om de ulike meklingsordningene.

Bergen og Oslo, 1. juli 2022
Camilla Bernt og Sverre Blandhol

Innhold

KAPITTEL 1 INNLEDNING	15
1.1 Emnet	16
1.2 Leserveiledning	19
KAPITTEL 2 HVA ER MEKLING?	20
2.1 Definisjon	20
2.2 Hva skiller mekling fra andre konflikthåndteringsformer?	21
2.2.1 Partenes kontroll og rettssikkerhetsgarantier	22
2.2.2 Tredjepartens rolle og oppgaver	25
2.2.3 Emner og mulige løsninger	29
2.2.3.1 Hva behandles?	29
2.2.3.2 Løsningstyper	32
2.2.3.3 Fokus	33
2.2.3.4 Virkning for relasjonen mellom partene	34
2.3 Mål for meklingen	36
2.3.1 Å løse problemer	36
2.3.2 Å reparere relasjoner	37
2.3.3 Å skape forståelse	37
2.3.4 Å gjenopprette rettferdighet	37
2.3.5 Å gjøre partene bedre rustet til fremtidig konflikthåndtering	38
2.4 Hva kjennetegner vellykket mekling?	39
KAPITTEL 3 MEKLINGSMODELLER	41
3.1 Interessebasert mekling	42
3.1.1 Hva er interessebasert mekling?	42
3.1.2 Verdiskapende løsninger	43
3.1.3 Fordelingssaker	44
3.1.4 Subjektiv verdi	45
3.1.5 Vurdering av interessebasert mekling	46

INNHOLD

3.2	Transformativ mekling	47
3.2.1	Hva er transformativ mekling?	47
3.2.2	Mestring og anerkjennelse	48
3.2.3	Transformativ mekling i praksis	49
3.2.4	Vurdering av transformativ mekling	50
3.3	Narrativ mekling	51
3.3.1	Hva er narrativ mekling?	51
3.3.2	Eksternalisering, dekonstruksjon og ny mening	52
3.3.3	Narrativ mekling i praksis	53
3.3.4	Vurdering av narrativ mekling	55
3.4	Refleksiv mekling	56
3.4.1	Hva er refleksiv mekling?	56
3.4.2	Et tydeliggjort verdigrunnlag	56
3.4.3	Refleksiv mekling i praksis	60
3.4.4	Vurdering av refleksiv mekling	61
3.5	Modellvalgets betydning	62
KAPITTEL 4 ROLLER I MEKLING		64
4.1	Meklerrollen	64
4.2	Partsrollen	68
4.2.1	Hjem bør møte?	68
4.2.2	Hva slags kompetanse trenger partene?	69
4.2.3	Hvordan bør partene forberede seg?	70
4.3	Advokatrollen	72
4.3.1	Advokatens rolle og oppgaver	72
4.3.2	Bør saken mekles?	74
4.3.3	Forberedelser til mekling	74
4.3.4	Gjennomføring av meklingen	76
4.3.5	Rollefordeling mellom advokat og part	77
4.4	Ekspertroller	78
4.5	Nærmere om bruk av ko-meklere og hjelphemeklere	80
4.6	Andre roller i mekling	81
4.6.1	Støttepersoner	82
4.6.2	Vitner	82
4.6.3	Beslutningstakere	83
4.6.4	Bakland	84
KAPITTEL 5 MEKLINGSPROSESSEN		86
5.1	Oversikt over fasene i meklingsprosessen	86

5.2	Initiativ til mekling	89
5.2.1	Er konflikten egnet for mekling?	90
5.2.1.1	Egenskaper ved sakene konflikten gjelder	90
5.2.1.2	Egenskaper ved relasjonen mellom partene	92
5.2.1.3	Partenes behov når det gjelder prosessen	93
5.2.1.4	Egenskaper ved partene	95
5.2.2	Forhåndsbestemt mekling	96
5.2.3	Avtale om mekling når konflikt har oppstått	97
5.2.4	Hindringer mot å ta initiativ til mekling	97
5.2.5	Meklerens oppgaver i initiativfasen	98
5.3	Forberedelse til mekling	99
5.3.1	Første formelle kontakt med partene	100
5.3.1.1	Skisse til plan for videre saksforberedelse. Inngåelse av meklingsavtale	101
5.3.2	Avtale tid og sted for meklingsmøtet	101
5.3.2.1	Tid	101
5.3.2.2	Sted	102
5.3.2.3	Egenskapene ved meklingslokalet	103
5.3.2.4	Udstyr	104
5.3.2.5	Mat og drikke	104
5.3.3	Informasjonsutveksling og kontakt før meklingsmøtet	105
5.3.3.1	Skriftlige innlegg	105
5.3.3.2	Forberedende møte	106
5.3.3.3	Planleggingsmøte bare med advokatene	108
5.3.3.4	Separate møter med partene før meklingsmøtet	109
5.3.4	Innledende analyse av konflikten	109
5.3.4.1	Analyse av sakens faktiske og rettslige sider	110
5.3.4.2	Analyse av konfliktenes øvrige dimensjoner	111
5.3.4.3	Analyse av forhandlingssituasjonen	112
5.3.5	Avklaring av delegasjoner og fullmakter	113
5.3.6	Klargjøring av meklingsprotokoll	115
5.3.7	Meklerens mentale og emosjonelle forberedelser før meklingsmøtet	115
5.4	Åpningen av meklingsmøtet	116
5.4.1	Etablering av kontakt og tillit	118
5.4.2	Forklaring av mekling og meklerrollen samt praktisk informasjon ..	119
5.4.3	Avklaring om habilitet og konfidensialitet	122
5.4.4	Informasjon om muligheten for separate møter	123
5.4.5	Gjennomgang og aksept av spilleregler	124
5.5	Kommunikasjonsfasen	126

5.5.1	Formålet med kommunikasjonsfasen: fortellinger, følelser, informasjon og dialog	126
5.5.2	Strukturen i kommunikasjonsfasen	128
5.5.3	Problemdefinering	130
5.6	Forhandlingsfasen	132
5.6.1	Oversikt	133
5.6.2	Verdiskapning og fordeling	133
5.6.3	Tilrettelegging for verdiskapning	134
5.6.3.1	Å vente med forpliktelser til alt er avtalt	135
5.6.3.2	Å fokusere på interesser	135
5.6.3.3	Å bruke idémyldring	135
5.6.3.4	Å prøve ut forskjellige pakkeløsninger	136
5.6.4	Bistand til fordelingen	137
5.6.4.1	Mulighet for bruk av sær møter	137
5.6.4.2	Forholdet til partenes posisjoner og innrømmelser	138
5.6.4.3	Bruk av objektive kriterier	139
5.6.4.4	Diskusjon av prosessrisiko og andre former for evaluering	140
5.6.5	Vanskiligheter i forhandlingsfasen	140
5.6.6	Realitetstesting	143
5.7	Avslutningsfasen	145
5.8	Implementering	148
KAPITTEL 6 MEKLERENS VIRKEMIDLER		150
6.1	Påvirkning av rammene rundt og klimaet i meklingen	151
6.1.1	Valg av sted, delegasjoner og kontakt	151
6.1.2	Bruk av sær møter	151
6.1.3	Påvirkning av stemning og kommunikasjonsform	153
6.2	Påvirkning av emnestruktur og løsningsmuligheter	153
6.2.1	Bistå med problemformuleringen	154
6.2.2	Tilpass sakslisten	156
6.2.3	Bistå med å utvikle løsningsmuligheter	156
6.2.4	Vurdering av prosessrisiko	158
6.2.5	Bruke evaluerende taktikker	159
6.3	Motivasjon av partene	163
6.4	Kommunikasjon, empati og aktiv lytting	164
6.4.1	Noen viktige fakta om kommunikasjon	164
6.4.2	Empati i mekling	165
6.4.3	Aktiv lytting	167
6.4.3.1	Hva er aktiv lytting? En oversikt	167
6.4.3.2	Nærvær	168

6.4.3.3	Spørsmål	169
6.4.3.4	Taushet	174
6.4.3.5	Oppsummering	174
6.4.3.6	Gjentakelser	176
6.4.3.7	Kvittering	178
6.4.3.8	Parafrasering og omformulering	180
6.4.4	Anbefalinger for god og løsningsorientert kommunikasjon	182
6.5	Digital mekling	189
6.5.1	Hva er digital mekling, og hvorfor er det aktuelt?	189
6.5.2	Muligheter, utfordringer og ulemper ved digital mekling	191
6.5.3	Særlige problemstillinger ved digital mekling	197
6.5.3.1	Konfidensialitet	197
6.5.3.2	Datasikkerhet	198
6.5.3.3	Maktbalanse	198
KAPITTEL 7 MEKLING I PRAKSIS		201
7.1	Innledning	201
7.2	Familiemekling	201
7.2.1	Familiesakene som foregangsfelt for mekling	201
7.2.2	Hva er familiemekling?	202
7.2.3	Mekling ved familievernkontorene	202
7.2.4	Mekling i barnelovssaker for domstolene	207
7.2.5	Samtaleprosess i barnevernssaker	211
7.3	Mekling i konfliktråd	216
7.3.1	Arven fra Nils Christie	216
7.3.2	Utviklingen av konfliktrådene i Norge	217
7.3.3	Nærmere om mekling i konfliktrådet	220
7.3.3.1	Mål og hovedprinsipper for mekling i konfliktrådet	220
7.3.3.2	Meklerne	221
7.3.3.3	Hvilke saker kanmekles av konfliktrådet?	221
7.3.3.4	Aktørene i meklingen	223
7.3.3.5	Meklingsprosessen	223
7.3.3.6	Meklerens godkjenning av partenes avtale	224
7.3.3.7	Angrefrist	226
7.4	Mekling på arbeidsplassen	227
7.4.1	Hva kjennetegner konflikter på arbeidsplassen?	227
7.4.2	Mekling av konflikter om oppsigelse og avskjed	228
7.4.3	Mekling av konflikter internt på arbeidsplassen i bestående arbeidsforhold	229
7.4.4	Forholdet mellom mekling og arbeidsgiverens plikter	230

INNHOLD

7.5	Mekling i kommersielle tvister	233
7.5.1	Mekling som alternativ til voldgift i kommersielle tvister	234
7.5.2	Institusjonalisert mekling	235
7.5.3	Prosjektintegritt mekling	235
7.6	Mekling i forliksråd	237
7.6.1	Historikk, formål og sentrale hensyn	237
7.6.2	Dagens ordning	240
7.6.3	Nærmere om meklingsprosessen i forliksrådet	243
7.7	Mekling i domstolene	245
7.7.1	Hva slags meklingsordninger har vi i domstolene, og hvorfor?	245
7.7.2	Nærmere om rettsmekling	249
7.7.2.1	Rammer for meklingsprosessen	249
7.7.2.2	Særlig om beslutning om rettsmekling	251
7.7.2.3	Hvem kan være rettsmekler?	252
7.7.2.4	Meklerrollen	254
7.7.2.5	Avslutning av rettsmeklingen og veien videre	260
7.8	Oppsummering	261
KAPITTEL 8 JURIDISKE OG ETISKE RAMMER FOR MEKLING		264
8.1	Hva slags lovregulering er aktuell for mekling?	265
8.1.1	Særlig om mekling i domstolene	266
8.1.2	Særlig om utenrettslig mekling ifølge reglene i twisteloven kapittel 7	267
8.2	Habilitet	268
8.2.1	Hva er habilitet?	268
8.2.2	Habilitet i utenrettslig mekling etter twisteloven kapittel 7 og i rettsmekling	269
8.2.3	Sakstypespesifikke utenrettslige meklingsordninger	272
8.3	Konfidensialitet: taushetsplikt og bevisforbud	273
8.3.1	Hva er konfidensialitet?	273
8.3.2	Taushetsplikt og bevisforbud ved utenrettslig mekling etter twisteloven kapittel 7	275
8.3.3	Taushetsplikt og bevisforbud i rettsmekling	276
8.3.4	Konfliktråd	279
8.3.5	Familievernkontor	281
8.3.6	Forbrukertilsynet	283
8.3.7	Husleietvistutvalget	283
8.4	Etiske rammer for meklingen	284
8.4.1	Hva finnes av etikkregler for mekling?	284
8.4.2	Grunner til å utvikle egne etikkregler for meklere	286
8.4.3	Hvordan bør etikkregler for mekling utformes?	286

8.4.4	Noen grunnleggende etiske prinsipper for meklere	288
8.4.4.1	Partenes selvbestemmelse	288
8.4.4.2	Nøytralitet og upartiskhet	288
8.4.4.3	Uavhengighet	289
8.4.4.4	Kompetanse	289
8.4.4.5	Konfidensialitet	290
8.4.4.6	Prosesskvalitet	290
8.4.4.7	Sannhetsplikt	290
8.4.4.8	Rolleintegritet	290
8.4.4.9	Ikke gjøre skade	291
8.4.5	Noen sentrale etiske spørsmål	291
8.4.5.1	Omfattende bruk av særsmøter	291
8.4.5.2	Intensiv bruk av evaluerende taktikker	292
8.4.5.3	Bruk av press for å oppnå forlik	293
8.4.5.4	Tilrettelegging av informasjon for å oppnå forlik	295
8.4.5.5	Håndtering av styrkeforskjeller mellom partene	296
8.4.5.6	Parter som mangler rettslig handleevne eller har sterkt redusert mestringsevne	297
8.4.5.7	Parter som tilsynelatende handler i strid med sin beste interesse	298
8.4.5.8	Parter som forsøker å lure hverandre	299
8.4.5.9	Parter som forsøker å påvirke mekleren underhånden	300
8.4.5.10	Forliksavtaler som reiser strafferettlige spørsmål	301
8.4.5.11	Forliksavtaler som går på bekostning av andre berørte parter	302
8.4.5.12	Informasjon mekleren mottar om mulige straffbare forhold	303
8.4.5.13	Kombinasjon av mekling med andre typer roller	304
8.4.6	Måter å håndtere etiske spørsmål i mekling på	305
8.5	Meklerens rettslige ansvar	306
8.6	Oppsummering og avslutning	307
KAPITTEL 9	VEIEN VIDERE	309
9.1	Meklingsfeltet	309
9.1.1	Profesjonalisering	312
9.1.2	Institusjonalisering	313
9.1.3	Regulering	314
9.1.4	Få mekling inn i kontraktene	316
9.1.5	Spre kunnskap om mekling	317
9.1.6	Strukturendring i rettshjelpsmarkedet	318
9.1.7	Fortell de spennende og gode historiene	319

INNHOLD

9.2 Egenutvikling som mekler	319
9.3 Å bygge en meklingspraksis	321
MALER OG SJEKKLISTER	323
Oversikt over faktorer av betydning for om saken er egnet for mekling	323
Mal for innledende kommunikasjon til begge sider	324
Meklingsavtale	326
Mal for meklerens åpningsinnlegg	327
Sjekkliste – forberedelse til mekling	330
Sjekkliste – forberedelse av meklingsmøtet	331
Sjekkliste – etter meklingen	331
Sjekkliste for gjennomføring av god og sikker digital mekling	331
REFERANSER	333
Litteratur	333
Nettsteder	341
LOVREGISTER	343
DOMSREGISTER	346
STIKKORD	347